

INFO - SCOOP

Van de redactie

Tint [REDACTED]

In deze Info-Scoop een update van de gebeurtenissen in het voormalige Joegoslavië over de periode 10 oktober t/m 24 oktober. Ook een overzicht van de gebeurtenissen in Rwanda, Burundi en Zaïre over dezelfde periode.

Tevens wil ik langs deze weg kap R.C. de Jong hartelijk bedanken voor het vele werk dat hij verricht heeft voor de Info-Scoop. Niet alleen was hij medeoprichter van dit bulletin, ook heeft hij tot Info-Scoop nummer 27 de lay-out op een voortreffelijke wijze verzorgd. Net als velen binnen de Koninklijke Landmacht gaat ook kap de Jong naar het voormalige Joegoslavië. Hij zal daar, in Lukovac, de functie van S2 van het SptCdt gaan vervullen. 101 MIDCie wenst hem langs deze weg veel succes en een behouden terugkomst toe en misschien kan hij ons als oogentige op de hoogte houden van de gebeurtenissen aldaar. Als opvolger van de kap de Jong zal de vdg Grootendorst proberen zijn taak op een even voortreffelijke wijze voort te zetten.

GEBEURTENISSEN IN HET VOORMALIG JOEGOSLAVIË van 10 oktober t/m 24 oktober 1994 -EEN OVERZICHT-

101 MIDCie
sectie Joegoslavië

Vdg [REDACTED]

INLEIDING

REPUBLIEKEN van het voormalig Joegoslavië

In deze samenvatting wordt de situatie van 10 oktober 1994 tot 24 oktober 1994 behandeld onderverdeeld in:

- Republieken van het voormalig Joegoslavië
- Bosnië-Hercegovina:
 - *politieke aspecten
 - *militaire aspecten
 - *VN en EU
- Balkan

KROATIË

De speciale VN-rapporteur inzake de rechten van de mens, Tadeusz Mazowiecki, hekelde op 12 oktober het geweld waarmee de Kroatische autoriteiten optreden bij het uitzetten van huurders uit gebouwen die vroeger het eigendom waren van het Joegoslavische Federale leger. In de meeste gevallen zijn de bewoners Kroatische Serviërs. Mazowiecki bestempelde het als illegaal. De regering had in februari beloofd op te houden met die praktijken, maar de uitzettingen lijken eerder deel van het regeringsbeleid te zijn geworden.

Lord Owen, voorzitter van de Internationale Conferentie over het Voormalige Joegoslavië, zei op 18 oktober dat de toekomst van de VN

in de UNPA's in gevaar was door problemen in de onderhandelingen met de Kroatische regering. De Kroatische regering heeft geëist dat de VN voldoet aan de voorwaarden bij het mandaat. Het eist de terugkeer van Kroatische vluchtelingen en wenst de integriteit van de Kroatische grenzen te handhaven (zie infoscoop nr. 27). "There is little doubt that if we are unable to make substantial progress before January, the chances of a renewal of the mandate are very few" (Time 19/10), aldus Owen. Een oorlog tussen Servië en Kroatië is dan vrijwel onvermijdelijk. UNPROFOR's toekomst in de hele regio zou volgens Owen in dat geval onder druk komen te staan.

Akashi drong er bij de Kroaten op aan om hun dreigementen om UNPROFOR naar huis te sturen niet uit te voeren.

Akashi verwacht dat "de mini-Contact-groep" oftewel "de Vier van Zagreb" - de ambassadeurs van de Verenigde Staten (VS) en de Russische Federatie (RF) en de vertegenwoordigers van de Europese Unie (EU) en de Verenigde Naties (VN) - binnenkort een ingewikkeld en ambitieus nieuw vredesplan voor Kroatië klaar zullen hebben. Volgens de Kroatische media zou het plan een Servische erkenning van de grenzen van Kroatië inhouden, alsmede autonomie - in plaats van zelfstandigheid - voor de Servische Krajina.

UNPA's/SERVISCHE KRAJINA

Burgemeester Kramarić van de Oost-Kroatische stad Osijek heeft de secretaris-generaal van de VN, Boutros-Ghali, en de ambassadeurs van de VS, de RF en Duitsland verzocht om hulp bij zijn pogingen Kroatische vluchtelingen tijdens Allerheiligen in staat te stellen een bezoek te brengen aan de graven van familieleden in hun woonplaatsen in de Servische Krajina.

In het van september 1991 tot mei 1992 gebombardeerde Osijek, dat van drie kanten ingesloten wordt door Serviërs, wonen duizenden door etnische zuiveringen verdreven Kroaten uit het Servisch gedeelte van de stad, uit Vukovar en uit de regio Baranja (Frankfurter Allgemeine Zeitung 18/10).

SLOVENIË

De Italiaanse regering heeft aangekondigd de ratificatie van het associatieverdrag van Slovenië met de Europese Unie (EU) afhankelijk te willen maken van een definitieve regeling

omtrent de kwestie Istrië. Istrië behoorde tot 1797 en tussen 1915 en 1945 tot Italië. Na de Tweede Wereldoorlog raakte een groot deel van de daar woonachtige Italianen hun bezittingen kwijt. In 1975 werd in het Verdrag van Osimo tussen Italië en Joegoslavië de grens erkend en een principe-akkoord bereikt over de schadevergoeding voor de gedupeerde Italianen.

Italië lijkt nu afstand te nemen van het Verdrag. De Italiaanse regering, die bestaat uit een coalitie (de nationale alliantie) van rechtse partijen - de Lega Lombarda, Forza Italia en de Movimento Sociale Italia (MSI) - wil dat die Italianen hun bezit weer terug kunnen krijgen of dat hen ten minste de mogelijkheid wordt geboden om dit terug te kopen. Italiaanse instemming met het associatie-verdrag is daarnaast afhankelijk van een regeling van het minderheden-vraagstuk. Vandaag de dag zijn er nog ongeveer 3000 Italianen in de streek woonachtig. Met de rechten van deze minderheid wordt in vergelijking met de 40.000 man sterke Sloveense minderheid in de provincie Triëst, Gorizia (Görz) en Udine echter uitstekend omgesprongen door Ljubljana. De nieuwe koers van Italië wordt toegeschreven aan de regeringsdeelname van de neo-fascistische MSI, die nooit afscheid heeft genomen van de fascistische idealen van het terugwinnen en 'her-italianiseren' van het eeuwige Italië.

De grondwet van Slovenië, dat in 1991 onafhankelijk is geworden, verbiedt het aankopen van onroerende goederen in Slovenië door buitenlanders. De Sloveense regering lijkt bereid om de grondwet aan te passen in ruil voor Italiaanse instemming met het associatieverdrag, maar het is niet duidelijk of het parlement daarmee akkoord gaat.

SERVIË

Stoltenberg en Owen hebben op 14 oktober een ontmoeting gehad met de Servische president Milosevic in Belgrado. Waarschijnlijk werd er gesproken over de Krajina Serviërs in het kader van de pogingen van de voorzitters om een toenadering tussen Servië en Kroatië te bewerkstelligen (zie ook VN/EU)

Er zijn aanwijzingen dat de grens tussen de Federale Republiek Joegoslavië (FRJ) en Bosnië, die gevormd wordt door de rivier de Drina, niet geheel gesloten is voor militaire

transporten. Het is echter onduidelijk of eventuele schendingen van het embargo tegen de Bosnische Serviërs plaats zouden vinden met goedkeuring van de Servische regering.

VOJVODINA

NTR

KOSOVO

NTR

MONTENEGRO

NTR

MACEDONIË (FYROM)

Op 16 oktober vonden presidents- en parlementsverkiezingen plaats in Macedonië. Tot aan de verkiezingen werd Macedonië geregeerd door een coalitie onder leiding van de sociaal-democraat Branko Crvenkovski van gematigde linkse partijen - die de verkiezingen in zijn gegaan als de Alliantie voor Macedonië - en de Albanese Partij voor Democratische Voorspoed (PDP). Het gematigd blok bestaat uit de Sociaal Democratische Unie van Macedonië (SDSM), waartoe ook president Gligorov behoort; Hervormingskrachten, een liberale partij en de voormalige communistische partij (SKM-PDP).

Ondanks de Bosnische oorlog, het embargo tegen de FRJ waarvan Macedonië de consequenties ondervindt, het embargo van Griekenland tegen Macedonië, Albanese vluchtelingenstromen uit Kosovo en buurlanden die bezwaar maken tegen een onafhankelijk Macedonië, is Macedonië er onder leiding van president Gligorov in geslaagd om niet betrokken te raken bij de oorlog in het noorden en de inter-etnische betrekkingen in het land zelf redelijk stabiel te houden. Als de huidige coalitie geen meerderheid zou behalen of om andere redenen niet voortgezet wordt en de binnenlandse stabiliteit ondermijnd wordt, zou dat vergaande consequenties voor de hele regio kunnen hebben. Albanië, Griekenland, Servië en Bulgarije zouden vermoedelijk daarbij betrokken worden.

De Alliantie voor Macedonië heeft zich geëngageerd aan een continuering van de huidige coalitie met de PDP. De coalitie staat echter onder druk van verschillende kanten. Enerzijds zijn er radicale Albanese nationalist

die vergaande vormen van autonomie of zelfstandigheid nastreven. De Nationale Democratische Partij, een PDP splinter-partij onder leiding van Mendub Thaqi en de radicale vleugel van de PDP kunnen daartoe gerekend worden. Thaqi heeft gedreigd om een Albanese parlement in Tetovo op te richten als er niet gauw vorderingen worden gemaakt met de inwilliging van Albanese eisen. Anderzijds zijn er de Macedonische nationalist, verenigd in de Interne Revolutionaire Organisatie-Democratische Partij voor Macedonische Nationale Eenheid (VMRO-DPMNE), die de Albanese minderheid een oorlog hebben beloofd als ze blijven aandringen op federalisering van en een gelijke status in Macedonië.

Daarnaast staat de coalitie onder druk van de Democratische Partij, onder leiding van oud-premier Petar Gosev, die collectieve rechten voor de Albanese afwijst en de regering van corruptie heeft beschuldigd. Tenslotte is er nog een Links blok van christen democraten, een servische minderheidspartij en twee communistische partijen, de zogenaamde "Progressieve Democratische Linkervleugel van Macedonië", die de oude Joegoslavische federatie wil herstellen.

Voor het presidentschap stonden de huidige president Kiro Gligorov en de leider van de VMRO-DPMNE, Georgievski, kandidaat. Twee andere kandidaten, Haliti Saban (een lid van de Turkse minderheid) en George Atanasovski (een Amerikaanse Macedoniër) kregen de vereiste 10.000 handtekeningen niet bij elkaar. Algemeen werd verwacht dat Gligorov zou winnen en volgens de laatste berichten is dit ook gebeurd.

De voorlopig uitslag - na het tellen van 51% van de uitgebrachte stemmen - is dat Gligorov 67% en Georgevski 10% van de stemmen hebben gehaald. De kieswet voorziet in een tweede ronde als geen van de kandidaten de absolute meerderheid van de stemmen van alle kiesgerechtigden heeft gehaald. Deze ronde zal plaatsvinden op 30 oktober. Uit de voorlopige uitslagen van de parlementsverkiezingen blijkt dat de regeringspartijen in totaal 40,9% van de stemmen zouden hebben behaald. De Albanese PDP zou op 13% van de stemmen kunnen rekenen en de VMRO-DPMNE op 8,5%. Hoe dit resultaat zich vertaalt in zetelaantallen in het 120 zetels tellende Macedonisch parlement is nog onduidelijk. De officiële resultaten zijn nog niet bekend.

De verkiezingen gingen gepaard met veel commotie. Radicale Albanese nationalistes, zoals de PDP-leider in Tetovo, Abdurahman Aliti, dreigden vooraf de verkiezingen te boycotten, omdat de Albanese vluchtelingen die uit Kosovo zijn gevlucht niet mogen deelnemen. Bij de verkiezingen zelf, die werden gekenmerkt door een lage opkomst, deden zich onregelmatigheden voor. Veel stemgerechtigden kwamen niet voor op de kieslijst. Als gevolg daarvan werd een stembureau in Skopje bestormd. Volgens de kiescommissie echter hebben ongeveer 9000 mensen die op basis van legitimatie-bewijzen stemgerechtigd waren, maar niet op de lijsten voorkwamen, alsnog hun stem uit kunnen brengen.

Internationale waarnemers bij de verkiezingen waren het er niet over eens of deze onregelmatigheden ernstig waren of niet. Volgens de waarnemers van de Raad van Europa verliepen de verkiezingen alles bijelkaar genomen correct, maar volgens de 540 waarnemers van de CVSE zouden door de incomplete kieslijsten zo'n 10% van de kiezers verhinderd zijn bij het uitbrengen van hun stem. Alle partijen klaagden over onregelmatigheden. De CVSE-waarnemers hebben aangekondigd een onderzoek naar de beschuldigingen in te gaan stellen.

De gezamenlijke oppositiepartijen hebben gevraagd om de verkiezingen ongeldig te verklaren, omdat er op grote schaal zou zijn geknoeid. Gosev beschuldigde de regering van welbewuste obstructie van het verkiezingsproces. De VMRO klaagde dat door een nieuwe indeling van de stemdistricten er geen goede afspiegeling van de voorkeuren van de kiezer tot stand is gekomen. De oppositie dreigt de tweede ronde van de verkiezingen op 30 oktober te boycotten vanwege de op grote schaal geconstateerde onregelmatigheden. Twintigduizend betogers gingen in Skopje de straat op. Ze eisten nieuwe eerlijke verkiezingen en scholden Gligorov uit voor Ceaușescu. Georgevski noemde de verkiezingen een staatsgreep door Gligorov. Georgievski en Gosev hebben de voorzitter van het parlement gevraagd de kiescommissie te ontbinden en een niet-partijgebonden regering nieuwe verkiezingen te laten uitschrijven, anders zullen hun partijen de tweede ronde van de verkiezingen boycotten.

BOSNIË-HERCEGOVINA

BOSNIË-HERCEGOVINA POLITIEK

De belangrijkste politieke strijdpunten in Bosnië in de periode van verslaggeving waren de ontruiming van de berg Igman (ten zuid-westen van Sarajevo), de voortdurende blokkade van Sarajevo, de onderhandelingen over het toestaan van (met name benzine) konvooien en de speculaties over het bijstellen van het vredesplan voor Bosnië van de Contact-groep. De relaties van de VN met de Bosnische regering en met de Bosnische Serviërs stonden als gevolg van deze punten zwaar onder druk.

De commandant van UNPROFOR, generaal Rose, trachtte op 10 oktober de verstoorde relatie met de moslims te herstellen. De VN had de moslims begin oktober valselijk beschuldigd van het verminken van Serviërs bij een aanval bij de berg Igman. Verder had de VN de BiH-troepen bij de berg Igman, die zich in de (voor hen verboden) gedemilitariseerde zone (DMZ) bevonden, geprobeerd te ontruimen na heftige protesten van de Bosnische Serviërs (zie infoscoop nr. 27). Volgens de moslims gebeurde het laatste onder dreiging van luchtacties. De moslims beschuldigden de VN ook van het geven van onvoldoende dekking bij de sluipschutteraanvallen in het weekend van 8 oktober. Generaal Rose ontkende dat met luchtacties was bedreigd. In een interview zei hij verder: "It is a fact that we as UN cannot be impartial because this is about a recognised member of the UN who has been attacked and whose nation has become a victim" (Time 10/10).

Er bevinden zich nog altijd rond de vijfhonderd BiH-militairen in de DMZ bij de berg Igman. De BiH had na overleg met de VN beloofd deze voor 17 oktober te ontruimen. De VN, die het gebruik van geweld bij het demilitariseren van de veiligheidszone rondom de stad uitsloot, eiste het vertrek van de soldaten voor 21 oktober.

Generaal Rose zegde na zijn onderhoud met de moslims op 11 oktober generaal Mladic, de commandant van de VRS, toe dat de berg Igman afdoende zou worden gedemilitariseerd.

Een gezamenlijke commissie van de verschillende partijen zou toezicht houden op de naleving van de overeenkomst. De Bosnische Serviërs dreigden met een grootscheepse aanval, als de berg niet op 20 oktober zou zijn ontruimd. De VRS voerde beschietingen uit op BiH-stellingen vanuit de DMZ. In reactie daarop vroeg de Bosnische ambassadeur bij de VN, Mohamed Sacirbey, op 18 oktober de Veiligheidsraad om maatregelen te nemen in verband met de beschietingen.

Toen de BiH-militairen bij Igman op 18 oktober nog niet waren vertrokken dreigde Generaal Rose in gesprek met de Bosnische vice-premier, Ejup Ganić, om de blauwhelmen uit de DMZ terug te trekken, als de BiH-troepen daar niet onmiddellijk zouden vertrekken. Rose brak het gesprek met de vice-premier af toen bleek dat de moslims niet bereid waren de berg te ontruimen voor 21 oktober. Ganić had verklaard dat Bosnië-Herzegovina een soevereine staat is en dat Rose dit moest respecteren. De posities bij de berg stellen de BiH in staat om de aanvoerroute naar Sarajevo open te houden en zich te ververen tegen de beschietingen door de VRS uit de DMZ.

In reactie op de weigering van de Bosnische regering om de berg te ontruimen zei Tim Spicer, de woordvoerder van generaal Rose: "We have to consider whether it's prudent to keep UNPROFOR forces in a position where they can no longer continue the job they have been doing because of the intransigence of the Bosnian government". De Bosnische regering kan niet meer opschieten met generaal Rose. In een brief aan de veiligheidsraad stelde Mohamed Sacirbey dat Rose eigenlijk voor een krijgsraad zou moeten verschijnen wegens zijn falen om op te treden tegen de Bosnische Serviërs.

Na interventie van de speciale VN-gezant inzake het voormalige Joegoslavië, Yasushi Akashi, op 21 oktober, verminderden de spanningen zich. Ganić zegde toe dat enige honderden strijders vanaf 24 oktober zouden worden teruggetrokken, op voorwaarde dat de VN de veiligheid van de route Split-Zagreb tot tevredenheid van de BiH-generaals zou garanderen. De VN is feitelijk niet in staat aan deze voorwaarde te voldoen. Desalniettemin begon de BiH op 24 oktober met het terugtrekken van zijn troepen uit de stellingen op de berg.

Als de BiH zich niet (geheel) terugtrekt zou de VRS tot actie kunnen overgaan, aangezien ze in deze met enig recht mogen klagen. Als de VRS

Igman veroverd, wordt de verleiding groot om een nieuwe poging te doen om Sarajevo in handen te krijgen.

De moslims blijven overigens ontevreden over de manier waarop de VN optreedt tegen het beleg van Sarajevo. De Bosnische premier, Haris Silajdzic, lanceerde op 16 oktober een bittere aanval op de internationale gemeenschap. Volgens Silajdzic negeert men de "wurging" van Sarajevo en reageert men alsof het om een natuurlijke ramp in plaats van een door de Bosnische Serviërs veroorzaakte tragedie gaat. De internationale gemeenschap zou het beleg praktisch toestaan. Hij eiste luchtaanvallen totdat het beleg opgeheven zou zijn.

Eventuele wijzigingen in het vredesplan van de Contact-groep, waarover naar aanleiding van enige opmerkingen van de Franse minister van buitenlandse zaken Jupé druk wordt gespeculeerd (zie VN/EU), wees hij van de hand. Radovan Karadzic, de leider van de Bosnische Serviërs, verklaarde op 19 oktober in Jajče dat hij denkt dat de Contact-groep bezig is met een herziening van het vredesplan om tegemoet te komen aan de wensen van de Bosnische Serviërs. De Contact-groep zou die dag bijeen komen.

De relatie van de VN met de Bosnische Serviërs werd vooral beheerst door de blokkades tegen hulp- en met name benzine-konvoien en de vermeende partijdigheid van de VN.

Karadzic dreigde op 11 oktober opnieuw UNPROFOR naar huis te sturen: hij beschuldigde de VN van partijdigheid. Het Igman-incident toonde volgens hem aan dat "de VN de moslims voor een totale nederlaag behoeden en dus moeten v. trekken" (NRC Handelsblad 12/10). Binnenkort zou een definitieve beslissing worden genomen door de autoriteiten van de Bosnisch Servische Republiek.

Later beschuldigden de Bosnische Serviërs de moslims ervan een nieuwe aanval vanuit de DMZ te hebben gedaan, waarbij elf doden en twintig gewonden vielen. De moslims hebben de aanval erkend, maar ontkenden dat hij vanuit de DMZ werd uitgevoerd.

De Bosnische Serviërs blijven ondertussen hulpkonvoien van UNPROFOR en de UNHCR blokkeren: minder dan de helft van het aantal geplande konvoien voor het UNPROFOR-personeel kon zijn

eindbestemming bereiken en slechts een derde van de konvoeien voor de Bosnische bevolking. Brandstof-konvoeien werden eerst doorgelaten, maar konvoeien met winterkleding en tenten tegengehouden. De brandstof-konvoeien werden daarna, volgens de VN op bevel van Ratko Mladic persoonlijk, tegengehouden of slechts doorgelaten als een deel van de lading aan de Bosnische Serviërs werd afgestaan. De VN ging daarmee niet akkoord. De brandstof-voorraden van het UNPROFOR-personeel daalden daarop aanzienlijk (zie ook Srebrenica) en het functioneren van UNPROFOR is in gevaar gekomen.

De speciale VN-gezant Akashi voerde in het weekend van 21 oktober besprekingen met de Bosnische Serviërs in Pale om de brandstofblokkade op te heffen. Aanvankelijk eisten de Bosnische Serviërs de helft van alle konvoeien, maar na zware druk - de VN dreigde met "extremely strong action" - beloofde Karadzic op 24 oktober dat de blokkades zouden worden opgeheven. Hij wilde echter slechts instemmen met het transport van twintig ton brandstof naar Gorazde en Zepa. Volgens bepaalde bronnen wilden de Bosnische Serviërs de benzine-blokkade slechts opheffen als de BiH bij Igman zou vertrekken. Het valt te bezien of het akkoord in de praktijk ook enige consequenties heeft: op 24 oktober werden de VN-konvoeien weer tegen gehouden.

Uit angst voor coup-pogingen gedirigeerd uit Belgrado, heeft Karadzic een zuivering doorgevoerd in het leger en bij de politie. Een veertigtal mensen werd gearresteerd. Zij worden beschuldigd van diefstal, illegaal wapenbezit, valsheid in geschrifte en verraad van staatsgeheimen. De meeste arrestanten zijn lid van een eenheid van de veiligheidsdienst met de codenaam Typhoon (Tajfun), die zijn hoofdkwartier heeft in Banja Luka, het bolwerk van de oppositie tegen het bewind van Karadzic. Typhoon werd voor de Bosnische oorlog in 1990 door de JNA opgericht en onderhield volgens de Bosnische Serviërs nauwe contacten met de Servische geheime dienst. Volgens een verklaring van het ministerie van binnenlands zaken zouden geheime bergplaatsen van munitie, wapens, explosieven, valse documenten en affluisterapparatuur zijn gevonden. Milosevic zou willen proberen om Karadzic af te zetten omdat het embargo niet werkt en daartoe gebruik maken van een deel van de VRS, die oorlogsmoe zouden zijn en zich

zouden ergeren aan de corruptie van de politieke leiding in Pale. Het leger was al eerder in opstand gekomen in Banja Luka en eiste toen verhoging van de wedde en later ook een einde aan de corruptie in het bestuur en het aftreden van de regering in Pale (Volkskrant 24/10).

Karadzic zei dat hij al verschillende malen de ontbinding van de door de breuk met Milosevic onbetrouwbaar geworden eenheid had bevolen, maar dat zijn bevelen niet werden uitgevoerd. "Karadzic is erg bang en de enige kracht in de Republika Srpska [de Bosnisch Servische republiek] die op de een of andere manier zijn positie in gevaar kan brengen is het leger. Al deze mensen zijn bereoeps-spionnen en hij probeert op zijn tellen te passen", aldus een dagblad in Belgrado (Time 22/10).

BOSNIË-HERCEGOVINA MILITAIR

In het algemeen is de militaire situatie in Bosnië stabiel. Met uitzondering van de gevechten in de Doboj-vinger, vonden nergens (relevante) verschuivingen in de confrontatielijnen plaats. Aangezien de winter in Bosnië zich heeft ingezet, hoeft men tot aan het voorjaar 1995 geen grote offensieven van de strijdende partijen meer te verwachten.

Bij de gevechten die in de beschreven periode geleverd worden door de VRS en de BiH, staat de toevoer naar de door de Bosnische Serviërs geblokkeerde hoofdstad centraal. De BiH soldaten bij de berg Igman, het tegenhouden van konvoeien door de Bosnische Serviërs, de VRS bombardementen van aanvoer-routes naar Sarajevo, zoals de weg naar Jablanica, enzovoorts: uiteindelijk gaat het om de controle over Sarajevo. De Bosnische Serviërs proberen Sarajevo kennelijk nog voor de winter onder maximale druk te zetten.

Opvallend is dat het leger van de Bosnische Kroaten (de HVO) in alle gebieden waar het samen met de BiH tegenover de VRS stond, niet tegen de VRS heeft gevochten. De HVO trok zich terug of hield zich afzijdig van gevechten tussen de BiH en de VRS. Dit betekent in ieder geval dat van militaire integratie in de Moslim-Kroatische Federatie vooralsnog geen sprake is. Sommigen brengen dit patroon in verband met pogingen om tot een Servisch-Kroatisch akkoord te komen over Bosnië.

BIHAC-POCKET

Rondom het weekend van 15 oktober werden zware beschietingen gemeld bij het Grabez-plateau en Otoka. Het ging om artillerie- en mortierbeschietingen door de VRS. Volgens de Bosnische regeringsradio werd de stad Bihac ook beschoten.

NOORD-BOSNIË-HERCEGOVINA

In de hier beschreven periode is er met name in de Doboj-vinger en in de Posavina-corridor gevochten. De BiH zou er naar eigen zeggen in zijn geslaagd om in het weekend van 15 oktober twintig vierkante kilometer te veroveren bij Gracana en Teslic. Volgens de Bosnische Serviërs werden ook civiele doelen in de stad Teslic aangevallen. De VRS lanceerde tegenaanvallen om de terreinwinst door de BiH ongedaan te maken. Bij Tuzla en in de Maglaj-pocket bleef het relatief rustig.

De VRS bombardeert BiH-stellingen bij Brugle om de route Python, die Sarajevo en Olovo-Kladanj verbindt, onbruikbaar te maken. De BiH houdt stand en de gevechten namen geleidelijk af.

SAFE AREAS OOST-BOSNIË-HERCEGOVINA

Door de Servische blokkades zit de moslim-bevolking van de enclaves met ernstige tekorten aan medicijnen en voedsel. De UNPROFOR-militairen kampen ook met grote tekorten, met name van brandstof.

GORAZDE:

Op enige schietincidenten na (zie ernstige incidenten) was de situatie in de enclave in militair opzicht vrij kalm.

Generaal Rose ging 19 en 20 oktober op bezoek bij de UNPROFOR militairen in Gorazde en Zepa.

ZEPA:

NTR

SREBRENICA:

De Bosnische Serviërs stemden op 11 oktober in met de evacuatie van 21 gewonden en zieken uit de enclave. Ze werden naar Sarajevo overgebracht.

Dutchbat heeft de humanitaire hulpverlening aan Srebrenica uitgebreid naar Bratunac. Het eerste hulppakket voor een school in Bratunac werd meegenomen door de staatssecretaris van

defensie (zie ook Nederlandse VN-militairen en VN-incidenten).

De voedsel en benzine situatie voor dutchbat wordt steeds nijpender. Op 24 oktober had men geen vers voedsel en slechts voor zeven dagen gevechtsrantsoenen en voor twee dagen brandstof in voorraad.

CENTRAAL-BOSNIË-HERCEGOVINA

In de Bosnische hoofdstad bleven sluipschutters van de BiH en met name de VRS actief. De VN-bescherming van de bevolking - door middel van grote gordijnen en om de 200 meter gestationeerde VN-pantserwagens - verliest zijn geloofwaardigheid.

Rondom de berg Igman bleef de situatie gespannen als gevolg van de (mislukte) pogingen van de VN om de laatste vijfhonderd BiH-strijders aldaar te ontruimen. De Bosnische Serviërs bombardeerden de moslim-stellingen rondom de DMZ.

De voedsel-situatie in Sarajevo wordt steeds nijpender. De 380.000 inwoners gaan hun derde hongerwinter tegemoet. De toevoer-routes over land bleven voor voedsel-konvoeien gesloten. Nadat de luchtbrug naar Sarajevo was hersteld, kwamen op 9 en 10 oktober 54 vluchten met hulpgoederen aan. De luchtbrug werd opgeheven nadat op 11 oktober het vliegveld werd beschoten met mortiergranaten en de dag er op een vliegtuig werd beschoten. Naderhand bleek de BiH verantwoordelijk te zijn voor de mortieraanval. Vermoedelijk wilde men een NAVO-luchtaanval tegen de Bosnische Serviërs uitlokken. Het akkoord dat Akashi met de Bosnische Serviërs heeft bereikt zou de druk op de stad aanzienlijk verlichten.

De situatie rondom de berg Igman bleef gespannen. De VRS claimde enige terreinwinst te hebben geboekt bij Cemerska Planina. Dit bericht werd bestreden door de BiH.

De BiH was in de aanval ten oosten van Bugojno, waar het onrustig bleef. Langs de confrontatielijn bij Olovo vonden beschietingen van de VRS en de BiH over en weer plaats.

De etnische zuivering in het gebied Rogatica wordt voortgezet. De laatste moslims in het dorp Borati werden de frontlijn overgezet. Van de 12.000 moslims die in het gebied woonden voor de oorlog zijn er slechts enkele honderden over.

ZUID-BOSNIË-HERCEGOVINA

BiH-stellingen in de omgeving van Potoci en Prigradani ten noord-oosten van Mostar werden beschoten. De VRS probeerde de weg naar Jablanica, de boven Mostar gelegen verbindingsweg tussen Sarajevo en de Adriatische Zee, in handen te krijgen om de blokkade van de hoofdstad te vervolmaken.

In Mostar zelf zijn tot nu toe slechts 65 van de 182 politie-mannen die de WEU heeft besloten te sturen daadwerkelijk aanwezig, hetgeen de taak van de Nederlandse commandant bemoeilijkt.

De BiH voerde acties tegen VRS-stellingen uit ten zuiden van Konjic.

VERENIGDE NATIES/EUROPESE UNIE

VERENIGDE NATIES/ EUROPESE UNIE

De geloofwaardigheid van de VN in Bosnië is gezakt naar een zeer laag peil. De VN probeert voortdurend problemen op te lossen door onderhandelingen en zo min mogelijk geweld. Men concentreert zich alleen nog op wat mogelijk is en niet op wat wenselijk is, zoals een verslaggever het uitdrukte (Bart Rijs, Volkskrant 22/10). De Bosnische Serviërs zijn niet onder de indruk van de prikacties die de VN de NAVO liet uitvoeren. De moslims hebben hun buik meer dan vol van de VN, die keer op keer hun beloftes niet waar kunnen maken. De VN moet zich daarom van alles laten welgevalen: het plunderen, beschieten of terugsturen van konvoien, bestandsschendingen, frustratie van de luchtbrug etc.

De VS wil dat de NAVO de geloofwaardigheid van UNPROFOR herstelt door robuuster optreden en verwijten generaal Rose dat hij niet alles doet wat zijn mandaat hem toestaat op dat gebied. Bovendien neemt de VS, die partij heeft gekozen voor de moslims, het Rose kwalijk dat hij de moslims bedreigde met luchtacties. De RF is daarentegen al helemaal niet gediend van de prikacties van de NAVO en denkt er niet aan om de NAVO serieus te laten optreden tegen de Bosnische Serviërs, waar zij dichter bij staan dan bij de moslims. De RF staat ook het bijstellen van het vredesplan van de Contact-groep voor Bosnië voor om tegemoet te komen aan de Bosnische Serviërs. De meeste Westerse mogendheden zien meer in de pogingen van de mini-contact-groep om een toenadering tussen Servië en Kroatië te bewerkstelligen en daarna het Bosnisch conflict op te lossen.

Tegen deze achtergrond wekt het geen verbazing dat de belangrijkste politieke ontwikkelingen in de beschreven periode de volgende waren:

- de discussie tussen de NAVO en de VN over het al dan niet robuuster optreden tegen bedreigingen van UNPROFOR-personeel en de bevolking van de enclaves;

- de Amerikaanse pogingen om voor 15 november een resolutie over het opheffen van het wapenembargo aangenomen te krijgen door de Veiligheidsraad;
- de Franse en Russische pogingen om tegemoet te komen aan de Bosnische Serviërs door het vredesplan bij te stellen; en
- een nieuw initiatief van de "Vier van Zagreb" om de vredesonderhandelingen te verbreden en Kroatië en de Kroatische Serviërs meer te betrekken bij de onderhandelingen (zie Kroatië).

De VN wees op 11 oktober een robuuster optreden met luchtacties in Bosnië af. Speciale gezant Akashi heeft het laatste woord over het al dan niet uitvoeren van een luchtaanval. De NAVO had robuuster optreden voorgesteld op de top-bijeenkomst in Sevilla (zie infoscoop nr. 27). Op uitnodiging van Boutros-Ghali bezocht een NAVO-delegatie op 17 oktober de VN in New York. Zij probeerden de VN, die werd vertegenwoordigd door de chef voor vredesoperaties, Kofi Annan, te overtuigen van de noodzaak om het mandaat te verruimen. De NAVO wilde vaker, harder en zonder waarschuwing vooraf meerdere doelen (minstens vier) aanvallen bij een bedreiging van de veilige gebieden of UNPROFOR-personeel. Men wilde ook de wat omslachtige duale commandostructuur omvormen (zowel de VN als de NAVO moeten akkoord gaan met een actie). Met deze 'krachtige en effectieve' acties wil men voorkomen dat de NAVO zijn geloofwaardigheid verliest.

Secretaris-generaal Boutros Ghali deelde echter op 18 oktober in New York - na een gesprek met de Russische minister van buitenlandse zaken Kozyrev, die te kennen had gegeven nauw betrokken te willen blijven bij het overleg over eventuele luchtaanvallen door de NAVO - mee dat de VN geen reden ziet voor het veranderen van de procedures voor het aanvragen van NAVO-luchtaanvallen. De VN keerde zich aldus tegen het geven van meer ruimte aan de NAVO voor een robuuster optreden in Bosnië. Men was het niet eens geworden over de vraag of strategische doelen, die niets te maken hebben met de reden waarvoor de luchtacties worden uitgevoerd mochten worden aangevallen of dat alleen vergelding centraal zou staan. In Brussel kwamen de NAVO-ambassadeurs bijeen om te spreken over de weigering van de

VN om robuuster op te treden. De nieuwe secretaris-generaal Willy Claes sprak zijn angst uit over het mogelijkerwijs verergeren van het conflict bij een dergelijk optreden. Claes werkte een compromis uit met Boutros Ghali: de NAVO legt zich neer bij de commandostructuur en eist niet langer vaker en harder optreden, in ruil waarvoor de VN akkoord is gegaan met het zonder vooraf gegeven waarschuwing over het doel en de tijdstip uitvoeren van aanvallen en het treffen van maximaal vier doelen (Volkskrant 24/10). Een hoge NAVO-delegatie bezocht op 24 oktober de VN in New York te bezoeken om de laatste details van de nieuwe gedragslijn te bespreken.

Het is onwaarschijnlijk dat alle problemen tussen de NAVO en de VN, die openlijk van mening verschilden de afgelopen weken, de wereld uit zijn. De verhoudingen tussen Bosnia-Herzegovina Command en de NAVO zijn slecht. De ruzie tussen de Amerikanen en de VN was zo hoog opgelopen dat men geen luchtsteun meer wil vragen aan de NAVO. "Alleen als VN-personeel heel direct wordt bedreigd, zullen we een uitzondering maken. Op het moment zijn we bang voor de Amerikanen dan voor de Serviërs", aldus een VN-beambte in Sarajevo (Volkskrant 22/10). Volgens het weekblad Elsevier zou bij de laatste luchtactie het doelwit (een Servische tank) overigens opzettelijk zijn gemist, hetgeen waargenomen zou zijn door VN-personeel te velde (15/10. p. 43).

De VS heeft aangekondigd dat het op 1 november een resolutie bij de Veiligheidsraad zal indienen waarbij het wapenembargo tegen de moslims automatisch na zes maanden zal worden opgeheven. Dee Dee Myers, de persattaché van het Witte Huis, herhaalde - in een poging om de Europese bondgenoten onder druk te zetten - dat de regering het eenzijdig opheffen van het embargo nog steeds zou overwegen als de Veiligheidsraad twee weken na 1 november geen Amerikaanse resolutie over het opheffen van het embargo zou aannemen. In de wandelgangen hebben de Amerikanen echter duidelijk gemaakt dat er over de automatische in werking treding van de opheffing valt te praten, mits er maar een resolutie wordt aangenomen over het opheffen van het embargo. De VS zou, volgens Mike McCurry, woordvoerder voor het ministerie van buitenlandse zaken, eventueel akkoord kunnen gaan met een onderzoek door de VN over zes

maanden of het embargo moet worden opgeheven. Het is voorts onwaarschijnlijk dat de VS eenzijdige stappen zou ondernemen. Dit zou de Contact-groep uiteen doen vallen en de relaties met de Europese bondgenoten verslechteren.

De Franse minister van buitenlandse zaken heeft gesuggereerd dat het vredesplan van de Contact-groep zou moeten worden aangepast om de instemming van de Bosnische Serviërs te verkrijgen. De Contact-groep zou akkoord moeten gaan met confederatieve banden tussen de Bosnische Serviërs en de FRJ. Dit moet eerder als steun voor de RF dan als een concessie aan de Bosnische Serviërs worden gezien.

In bijeenkomsten van de Contact-groep hield de RF vol dat de Bosnische Serviërs zich zouden moeten kunnen confedereren met de FRJ. De overige leden gingen uiteindelijk in principe hiermee akkoord, maar de VS eist dat de Bosnische Serviërs eerst akkoord gaan met een vredesplan voor een verenigd Bosnië voordat zij deze mogelijkheid krijgen. De RF wil de sancties tegen de FRJ ook verder verzachten. De overige leden van de Contact-groep zijn daar nog niet klaar voor.

De Westerse landen willen de politieke druk op de Bosnische Serviërs vergroten door de grenzen tussen Bosnië, Kroatië en Servië erkend te krijgen en de Bosnische Kroaten los te weken van de Bosnische Serviërs.

Jupé probeert duidelijk de verschillende perspectieven in de Contact-groep te overbruggen, aangezien hij enerzijds de wensen van de RF steunde, maar anderzijds heeft opgeroepen tot een top-bijeenkomst van de presidenten van Servië, Kroatië en Bosnië. Doel zou moeten zijn het bereiken van een toenadering tussen Kroatië en Servië - een voorwaarde voor stabiliteit in de regio. De Bosnische Serviërs noemde hij niet.

VN-TRIBUNAAL

Het in het kader van de Internationale Conferentie over het voormalige Joegoslavië opgerichte Tribunaal kan binnenkort van start gaan met het berechten van vermeende oorlogsmisdadigers. De openbare aanklager, Richard Goldstein, kondigde dit aan. Het eerste proces zou als alles mee zit in maart 1995 van start kunnen gaan. Eerst zou Dusan Tadić, een Bosnische Serviër die verdacht wordt van

moord, verkrachting en marteling van moslims en Kroaten in het concentratiekamp Omarska in het noorden van Bosnië als eerste berecht worden (Time 15/10). Uiteindelijk werd het echter de 26-jarige Bosnische Serviër, Dusko Cvjetkovic, die als eerste voor het Tribunaal in Den Haag zal verschijnen op verdenking van moord, ontvoering, plundering en brandstichting in juli 1992 te Kucice in Centraal-Bosnië. De slachtoffers waren allen moslims. De aanklacht berust op een getuigenis van een 50-jarige buurman (NRC Handelsblad 18/10, Algemeen Dagblad 19/10). De zitting is verdaagd naar 5 december zodat meer bewijsmateriaal kan worden verzameld.

Het Tribunaal wordt geconfronteerd met een aantal problemen:

- Het werk van het Tribunaal is sterk afhankelijk van de samenwerking van de autoriteiten van Kroatië, Bosnië en de FRJ. De regeringen in Zagreb en Sarajevo hebben alle medewerking, inclusief het uitleveren van verdachten, toegezegd aan het Tribunaal. Belgrado heeft dit echter niet gedaan: men is wel bereid bewijsmateriaal uit te leveren, maar geen vermeende misdadigers, omdat de wet van de FRJ niet toestaat dat zijn burgers in het buitenland worden berecht. Als lid van de VN is de FRJ volgens Goldstein echter verplicht hun wetgeving aan te passen. Mocht een verdachte niet uitgeleverd worden, dan zal het Tribunaal een internationaal arrestatiebevel laten uitvaardigen, waardoor de verdachte gearresteerd kan worden zodra hij het eigen land verlaat.
- Het Tribunaal kan alleen de meest in het oog springende oorlogsmisdadigers berechten en zelfs daarvoor heeft het onvoldoende middelen en personeel. Goldstein deed dan ook een dringend beroep op de VN-leden om extra financiële middelen ter beschikking te stellen.
- Het verzamelen van bewijzen tijdens een oorlog is - zelfs met medewerking van de autoriteiten in het voormalige Joegoslavië - een moeilijke zaak: het vinden van getuigen is lastig, aangezien zij vaak gevlucht, gestorven of doodsbang zijn; het kan onduidelijk zijn in hoeverre de getuigenissen betrouwbaar zijn, gelet op de

oorlogsomstandigheden en het verlies van dierbaren, enzovoorts.

Omdat tenslotte het Tribunaal maar een klein deel van de zaken kan afhandelen, is het de bedoeling dat de meeste oorlogsmisdadigers worden berecht door nationale rechtbanken, waar waarnemers van het Tribunaal zo mogelijk bij aanwezig zijn. De autoriteiten in de voormalige Joegoslavische Republieken zullen waarschijnlijk verdachten van oorlogsmisdaden tegen volksgenoten berechten, maar het is onwaarschijnlijk dat men veel inzet zal tonen bij het berechten van de eigen burgers, verdacht van oorlogsmisdaden tegen andere volkeren.

VN-INCIDENTEN

Op 12 oktober werd een observatiepost van dutchbat in Srebrenica beschoten.

In de nacht van 18 oktober werden drie 'locals' gearresteerd die betrappt waren bij een inbraak in de compound Potocari in de enclave Srebrenica.

Op 18 oktober beroofden Bosnische Serviërs een VN-konvooi bij een Servische controlepost bij Sarajevo. Vijf vrachtwagens met geneesmiddelen en medische apparatuur werden ontvreemd. De VN heeft de onmiddellijke teruggave geëist van de goederen. Generaal Mladic antwoordde dat het een vergissing was geweest en dat de goederen zouden worden teruggegeven.

Op 21 oktober confisceerde de VRS meer dan zeventig paar verwarmd ondergoed bestemd voor de Royal Gloucestershire, Berkshire en Wiltshire Regiments van britbat in Gorazde. Het wordt een koude winter voor britbat.

NEDERLANDSE VN-MILITAIRES

De staatssecretaris van defensie bracht van 10 tot en met 15 oktober een bezoek aan de Nederlandse eenheden in het voormalige Joegoslavië. Na een bezoek aan Villafranca, deed hij de Hr. Ms. Jan van Brakel aan en bezocht vervolgens Nederlandse UNPROFOR-militairen in Sarajevo, Busovaca en Srebrenica. Op 15 oktober deed de staatssecretaris tenslotte Zagreb aan. Tijdens zijn bezoek voerde hij gesprekken met onder andere Generaal Rose en

Brigade-generaal Brinkman.

De ministers van buitenlandse zaken en defensie. Hans van Mierlo en Joris Voorhoeve, hebben in een debat met de Tweede Kamer op 18 oktober de Nederlandse regeringsstandpunten met betrekking tot Bosnië verhelderd. Nederland sluit zich aan bij de landen die tegen de opheffing van het wapenembargo tegen de moslims pleiten. Een dergelijke opheffing wordt gezien als het laatste redmiddel als alle andere manieren om de oorlog te beëindigen falen. Men acht het van groot belang dat de Contact-groep niet uiteen valt.

De regering is voorstander van een geloofwaardiger NAVO-optreden, maar maakt zich zorgen over mogelijke consequenties voor de moslim-bevolking in met name de veilige gebieden en Sarajevo en voor de UNPROFOR-militairen. Men neemt de bezwaren die onder andere door generaal Rose naar voren zijn gebracht dus zeer serieus. Minister Voorhoeve liet zich aanmerkelijk positiever uit over een robuuster optreden door de NAVO dan zijn collega van buitenlandse zaken, die in ieder geval het overleg tussen de NAVO en de VN over het robuuster optreden wilde afwachten.

De Nederlandse regering betreurt dat het geen lid is van de Contact-groep en dus weinig zeggenschap heeft over de pogingen om een vredesregeling te bereiken, terwijl het de op vijf na grootste contingent troepen levert voor UNPROFOR. De pogingen om meer zeggenschap te krijgen in de Contact-groep worden gestaakt, omdat deze naar alle waarschijnlijkheid niet zullen slagen. De campagne heeft wel tot gevolg gehad dat Nederland door Duitsland en de Verenigde Staten beter op de hoogte wordt gehouden en regelmatig wordt geconsulteerd.¹

Nederland wil dat een aantal andere landen VN en NAVO-taken overnemen met betrekking tot het voormalige Joegoslavië, zodat Nederland een zestal F-16's en een deel van het transportbataljon aan terugtrekken. In Srebrenica zouden ook troepen van andere landen gestationeerd moeten worden, zodat de druk op de Bosnische Serviërs toeneemt. Het Nederlandse aanbod om troepen ter beschikking te stellen voor UNPROFOR loopt in juni 1995 af.

Als gevolg van druk uit de Tweede Kamer zegde minister Van Mierlo toe zijn collega's bij de WEU nogmaals op hun verplichtingen te wijzen inzake het sturen van politie-mensen

naar Mostar (Volkskrant en NRC Handelsblad 19/10).

De Limburgse Jagers, het 42ste Pantserinfanteriebataljon (42 Lichte Brigade) is aangewezen als aflossing van 13 Infanteriebataljon van 11 Luchtmobiel. In juni 1995 reizen ze af naar Bosnië.

ERNSTIGE INCIDENTEN

De Bosnische Serviërs hebben op 18 oktober een VN-hulpkonvooi in de veiligheidszone rondom Gorazde beschoten en daarbij een Bosnische chauffeur gedood en een ander verwond. De Britse VN-militairen bij het konvooi beantwoordden het vuur. Britse commandanten vroegen het UNPROFOR-hoofdkwartier om luchtsteun. In verband met de invallende duisternis en het ontbreken van een identificeerbaar doel werd de aanvraag echter afgewezen.

De Bosnische Serviërs hebben de beschieting toegegeven, waarbij ze zeiden dat het om een vergissing ging (het konvooi zou voor een militair konvooi zijn gehouden), maar ontkenden het incident later weer. De vrachtwagens zouden in een kruisvuur tussen de VRS en de BiH terecht zijn gekomen.

BiH-strijders hebben op 24 oktober op de berg Igman in de DMZ Franse VN-militairen aangevallen met machinegeweren en granaten. De VN-militairen probeerden een observatiepost in te richten bij de Bosnische militairen, die nog niet terug getrokken zijn. Generaal Rose overhandigde 's avonds persoonlijk een protest-brief aan president Alija Izetbegovic, die begrip toonde voor UNPROFOR's stellingname. De VN vertrouwt er op dat het incident plaats vond tegen de bevelen van de Bosnische president.

BALKAN

HONGARIJE

NTR

ROEMENIË

NTR

ALBANIË

Vele Albanen proberen nog altijd naar het buitenland te vluchten voor de erbarmelijke sociaal-economische omstandigheden in hun vaderland. Sinds de grens met Griekenland gesloten is, proberen met name jonge Albanen en masse naar Italië te vluchten (zie infoscoop nr. 27). Tien Albanese vluchtelingen verdronken op 13 oktober toen een clandestien schip voor de Italiaanse kust ter hoogte van Otranto zonk.

Het tot voor kort van de buitenwereld geïsoleerde Albanië wordt als gevolg van de deportatie van tienduizenden illegale Albanese gastarbeiders in Griekenland getroffen door een zware economische crisis. De werkeloosheid is enorm en de toekomstperspectieven zijn zeer mager in het toch al economisch onderontwikkelde land. De naar communistisch model gestructureerde overheid kan ook niet adequaat reageren op de nieuwe omstandigheden die zijn ontstaan sinds men de overgang naar een markteconomie begon. Er worden bijvoorbeeld vrijwel geen belastingen opgehaald bij de opgebloeide straathandel, omdat niemand ervaring heeft met het bijhouden van boekhoudingen.

Door de algehele malaise heeft de drugshandel een hoge vlucht genomen in Albanië. Albanese maffiabazen smokkelen drugs langs aanvoerroutes door Macedonië en Kosovo naar het Westen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de omvangrijke Albanese vluchtelingengemeenschappen in de Balkan-staten en in Westerse landen, zoals Oostenrijk. De Observatoire Géopolitique des Drogues (ODG), een Franse organisatie die de drugshandel volgt, gelooft dat de drugssmokkel door Albanese maffiosi in direct verband staat met wapensmokkel voor een opstand in Kosovo. Genc Pollo, een woordvoerder van de Albanese president Berisha, ontkende dit en beschuldigde de ODG van overdrijven en het verspreiden van verzinsels. Albanië erkent wel het bestaan van een drugssmokkel probleem, maar claimt dat men dit probleem onder controle heeft.

BULGARIJE

Op 18 december zijn er parlementsverkiezingen in Bulgarije, na een lange crisis die op 4 september begon met het aftreden van de regering onder leiding van Ljoeben Berov. Drie pogingen om een nieuw kabinet te formeren liepen op niets uit. De twee grootste partijen -

de voormalige communistische Bulgaarse Socialistische Partij (BSP) en de Unie van Democratische Krachten (UDK) - weigerden om mee te werken aan de vorming van een nieuwe regering en spraken zich uit voor nieuwe verkiezingen.

President Zjelev heeft Reneta Indzjova benoemd tot premier van de op 17 oktober geïnstalleerde interim-regering. Zij is de eerste vrouwelijke premier van Bulgarije. Haar voornaamste taak zal bestaan uit het voorbereiden van de parlementsverkiezingen, alweer de derde parlementsverkiezingen sinds 1989. De BSP kan volgens de peilingen op meer dan veertig procent van de stemmen rekenen, terwijl de UDK blijft steken op rond de dertig.

Wapenleveranties aan het voormalige Joegoslavië (1)

Aool [REDACTED]

Ondanks het wapenembargo, duiken er in alle voormalige Joegoslavische republieken allerlei wapens op die duidelijk uit het buitenland afkomstig zijn. In deze infoscoop en in volgende nummers zal enige aandacht besteed worden aan de illegale stroom van wapens. Hieronder vindt u allereerst een algemeen (in het nederlands omgezet) artikel uit de Jane's Defence Weekly Global Update (no. 1) - special report, august 1994 (pp. 10-13). Daaronder vindt u een artikel over buitenlandse wapens in Kroatië.

De ramp: Bosnië staat voor een nieuwe crisis

(...)

Het bewapenen van Bosnië

Sinds november 1993, toen de BiH strijdkrachten werden gereorganiseerd, zijn er steeds meer signalen geweest die er op wijzen dat buitenlandse wapens en materiaal het land in worden gebracht.

Eerst waren het de Mujahedeestrijders uit Afghanistan, Libanon, Marocco, Pakistan en andere Islamitische landen, die hun eigen wapens meebrachten, waaronder **h a n d w a p e n s**, **m o r t i e r e n**, **l u c h t v e r d e d i g i n g s w a p e n s**, inclusief draagbare Stinger Surface-to-Air-Missiles (SAMs), die oorspronkelijk door de Amerikaanse Central Intelligence Agency aan de Afghaanse rebellen waren geleverd.

In 1992, waren er duidelijke tekenen dat wapens Bosnië in sijpelden via de Kroatische HVO-strijdkrachten. Na een grote wapenvondst op het vliegveld Maribor in Slovenië, die volgens vele waarnemers voor de BiH bestemd was, werd de aandacht gericht op Zagreb in Kroatië.

Tegen het einde van het afgelopen jaar, leken er een hele reeks routes naar Bosnië te zijn ontstaan. Als gevolg daarvan werd materiaal over internationale grenzen getransporteerd.

door zogenaamde "vijandelijke linies" en werden enige zeer prominente resultaten bereikt: MI-8 en MI-17 helicopters voor de Kroatische HV luchtmacht en de BiH luchtmacht, minstens 10 MIG-21 gevechtsvliegtuigen voor de Kroaten en een verscheidenheid aan kleinere wapens.

Wapensmokkel Routes

DOOR DE LUCHT:

Berichten dat de Iran Air Flights wapens het land in bracht en vliegtuigen van de voormalige Sovjet-Unie charterde, konden niet bevestigd worden tot juli 1994, toen de Sunday Express in London de manager van de in Moskou gevestigde Elf Air als volgt citeerde: "wij worden betaald door de Iraanse regering. Wij denken niet dat er enig bezwaar zou kunnen zijn tegen het vervoeren van munitie van de ene regering naar de andere." Elf Air blijkt te zijn gevestigd op het voormalige uiterst geheime onderzoeksvliegveld Zhukovski. Het dagblad berichte op 10 juli dat zijn redactie IL-76 transporten had waargenomen naar de luchthaven Krk in Kroatië en kon later bevestigen dat ongeveer 1000 ton wapens en munitie uit Iran waren aangekomen. Volgens een op 17 juli afgedrukt citaat zei Elf Air dat er meer dan dertig vluchten zijn geweest. Elke vlucht vervoerde veertig ton sinds mei. Ooggetuigen berichtten ook over lichte vliegtuigen die opereren op stukken snelweg bij Zenica.

OVER ZEE:

Ondanks de aanwezigheid van de gezamenlijke NAVO/WEU zeemacht in de Adriatische Zee, schijnt er een behoorlijk verkeer naar Split en andere havens op de Dalmatische kust te zijn. Eerder dit jaar werd een Egyptisch vrachtschip vastgezet in Kreta (Griekenland). Het bleek een verscheidenheid wapens, inclusief gepantserde personeel voertuigen te vervoeren. Kleine vissersboten worden vaak gebruikt om kleine wapens naar de Kroatische kust te brengen voor vervoer landinwaarts. Kroatische "warlords" heffen een "import belasting" van ongeveer dertig procent van de vracht.

OVER LAND:

Alhoewel de route vol ontberingen is, zijn kleine hoeveelheden wapens door Albanië, Kosovo en Sandzak, Bosnië-Herzegovina in gebracht, door de VRS linies in Centraal Bosnië. Al naar gelang de vrachten door de gebieden van

verschillende als beschermheer optredende "warlords" worden vervoerd, wordt een belasting geheven te voldoen in natura en bij tijd en wijle in harde valuta. Bronnen bij de VN zeggen dat zij zich zorgen maken over wapens die de landsgrenzen van Italië/Slovenië en Hongarije/Kroatië over gaan, maar dat ze niet kunnen bewijzen dat er actief gesmokkeld wordt. Er zijn in ieder geval berichten over handel tussen rivaliserende "warlords", die na een bestand gedurende een bepaalde periode, weer beginnen met elkaar beschieten met de verhandelde wapens.

Kroatië

Bij het zich afscheiden van het voormalige Joegoslavië, kwam Kroatië in het bezit van twee MIG-21 bis en één MIG-21 MF. Bij acties tegen het toenmalige Joegoslavië ging er één MIG-21 bis verloren door eigen SAM geschut en de MIG-21 MF verongelukte. Resultaat was dat Kroatië nog maar over één MIG-21 bis vliegtuig kon beschikken.

In oktober 1993 verschenen berichten van een aanval, die was uitgevoerd door MIG-21 Fishbed toestellen, op doelen gelegen in de Krajina. Het aantal toestellen van het type MIG-21 dat deze aanval uitvoerde bedroeg vier. Men zou uit het voorgaande kunnen concluderen, dat Kroatië meerdere MIG-21 toestellen in zijn bezit heeft.

Kroatië blijkt al enige tijd in het bezit te zijn van meerdere MIG-21 vliegtuigen. Deze zijn overgenomen van het vroegere NVA en van Rusland. Overigens blijkt dat nog meerdere aankopen op het gebied van luchtverdedigingsmiddelen, vliegtuigen en helikopters zijn gedaan. Eén ding is zeker, dat men ook hier bezig is in alle stilte zijn luchtmacht weer op peil te brengen, zoals de onderstaande tabel duidelijk maakt.

Aankopen van 1991-1993
Vliegtuigen en Helikopters

Materieel	In te zetten als	Aantal	Oorsprong	Jaar van leverantie
MIG-21	Gevechts-vliegtuig	4	GOS	1993
MIG-21	Gevechts-vliegtuig	2	ex-NVA ¹	1992
Mi-17 HIP H	Ondersteunings-heli, evt. bewapend	10	Slowakije	1992
Mi-8MTV-1 HIP H	Ondersteunings-heli, evt. bewapend	12	Rusland	1992
Albatros	Ultra-Light Vliegtuig	10	Frankrijk	1993

1. Nationale Volksarmee, het leger van de voormalige Duitse Democratische Republiek.
Bron: Jane's Intelligence Review, september 1994, p. 409.

De overige vliegtuigen/helikopters die hier onder worden genoemd zijn uit Kroatië zelf afkomstig. Ze zijn slechts in geringe hoeveelheden in voorraad. Enkele zijn achtergelaten door de luchtmacht van het voormalige Joegoslavië.

- Air Tractor, een éénmotorig klein propeller sproeivliegtuig;
- UTVA 75, een éénmotorig propeller vliegtuig veel gebruikt bij vliegclubs;
- Cessna 188, een éénmotorig propeller toestel;
- PZL Dromader, een éénmotorig klein propeller sproeivliegtuig;
- Cessna 172, een hoogdekker en éénmotorig propeller vliegtuig;
- AN-2 Colt, éénmotorig propeller vliegtuig en een dubbeldekker;
- Gazelle, een in licentie gebouwde Joegoslavische helikopter;
- Mi-8 HIP C, een ondersteuningshelikopter al dan niet bewapend.

Luchtverdedigingsmiddelen

Materieel	In te zetten als	Aantal	Oorsprong	Jaar van leverantie
Blowpipe	Manportable SAM	100	Chili	1992
Stinger	Manportable SAM	70	onbekend	1991

Bron: Jane's Intelligence Review, september 1994, p. 409.

Grondgebondenmaterieel

Materieel	In te zetten als	Aantal	Oorsprong	Jaar van leverantie
RPG-22	Anti-Tank Rocket	200	Rusland	1993
TRMP-6	Anti-Tank Mines	2000	Servië	1993
RPG-6	Anti-Tank Rocket	2550	ex-NVA	1992
Armbrust	Anti-Tank Missile	2000	Singapore	1992
T-55	Main Battle Tank	60	ex-NVA	1991

Bron: Jane's Intelligence Review, september 1994: p. 409.

GEBEURTENISSEN IN RWANDA/BURUNDI/ZAÏRE

van 10 oktober t/m 24 oktober 1994

EEN SAMENVATTING

101 MIDCie
sectie Afrika

VDG

PROLOOG

Na de moord op de presidenten van Rwanda (Habyarimana) en Burundi (Ntaryamira) op 6 april 1994 brak in Rwanda de strijd tussen Hutu's en Tutsi's uit. Terwijl de moord op leden van de Tutsi-stam door de presidentiële wacht in volle gang was, veroverde het Rwandees Patriottisch Front (RPF) langzamerhand het grootste deel van het Rwandese grondgebied. Jaren van opgebouwde spanning tussen beide groepen ontladden zich in een massale moordpartij.

Naarmate de burgeroorlog voortduurde nam de vluchtelingenstroom toe. Aanvankelijk bestond deze stroom voornamelijk uit Tutsi's, later voornamelijk uit Hutu's. Zij zijn uitgeweken naar Tanzania, Burundi en vooral Zaïre. Daar bevindt zich de grootste concentratie vluchtelingen in het gebied rondom Goma. Eind juni trokken Franse para's de grens van Zaïre over om een veiligheidszone, in het zuid-westen van Rwanda, in te stellen. Deze veiligheidszone werd eind augustus overgedragen aan een VN-vredesmacht bestaande uit Afrikaanse eenheden.

Het beleid van de VN was tot nu toe gericht op het zo snel mogelijk laten terugkeren van de vluchtelingen. Geruchten over moorden op teruggekeerde Hutu's werden zoveel mogelijk afgedaan als incidenten. Nu blijkt dat het RPF bewind wel heeft aangezet tot wraakacties op de Hutu's, hebben de VN en de UNHCR (de VN-tak die zich bezig houdt met vluchtelingen), het beleid moeten bijstellen. De Hutu's worden niet meer aangemoedigd terug te gaan naar Rwanda.

De problemen in Rwanda zijn slechts op te

lossen met medewerking van de regering van Zaïre. Alleen al een passieve opstelling van Zaïre waarbij het land de gevluchte Hutu's de gelegenheid geeft Zaïre als uitvalsbasis te gebruiken voor guerrilla activiteiten in Rwanda staat garant voor tientallen jaren onrust. Het Westen probeert sinds enkele jaren het Zaïrese staatshoofd Mobutu te isoleren om democratisering af te dwingen. Nu moet men echter kiezen tussen het verlenen van steun aan het wanbeleid van Mobutu of het laten doorgaan van de periodieke volkerenmoord in Rwanda.

De afgelopen drie weken is het gebied vrijwel geheel uit de aandacht van de Nederlandse pers verdwenen. Dit kan niet worden gezien als een indicatie dat het rustiger is geworden. Waarschijnlijk zal hier verandering in komen nu de Nederlandse minister van ontwikkelingshulp één dezer dagen een bezoek aflegt aan de regio.

HUMANITAIRE HULP

14 oktober - De hulporganisatie OXFAM valt de westerse wereld aan op het gebrek aan actie in Rwanda. Terwijl tienduizenden troepen naar de Golf gestuurd worden zijn er slechts 40 mensenrechtenwaarnemers in Rwanda. Ze hebben 7 voertuigen waarvan er 2 kapot zijn. Enkele maanden geleden waren 147 waarnemers toegezegd. Deze zijn nooit aangekomen.

19 oktober - Bij de voedseldistributie in Gikongoro, Zuid West Rwanda breekt een opstand uit.

20 oktober - De UNHCR blijft klagen over het machtsmisbruik van de Hutu-milities in de

verschillende kampen. Zij zijn in staat gebleken de voedsel distributie te manipuleren. Veelal worden de aantallen vluchtelingen verkeerd opgegeven. Zo zou het kamp Katale voedsel ontvangen voor 220.000 vluchtelingen terwijl er naar schatting 120.000 vluchtelingen verblijven. Door de grote hoeveelheden vluchtelingen en de chaos is de UNHCR tot nu toe er niet in geslaagd een dergelijke telling uit te voeren. Reeds drie pogingen in Katale zijn mislukt.

BURUNDI

14/15 oktober - In de provincie Cibitoke (Noord West Burundi) zijn 20 doden gevallen bij gevechten tussen het door Tutsi's gedomineerd regeringsleger en de extremistische Hutu's van de Palipehutu (partij van de bevrijding van de Hutu's).

RWANDA

De minister van Buitenlandse Zaken, de Hutu Jean Marie Vianney Ndagvimana is tijdens een reis in de VS spoorloos verdwenen. Hij had 187.000\$ op zak. Pas na enkele dagen wordt hij teruggevonden. Volgens de minister waren de verdachtmakingen dat hij er met het geld van door was tekenend voor de sfeer binnen de Rwandese regering. De minister van Buitenlandse Zaken is impopulair omdat hij voorgesteld heeft de duizenden Hutu's vrij te laten. Deze Hutu's zitten vast op verdenking van volkerenmoord, maar door gebrek aan bewijs kan tegen hen geen proces worden aangespannen.

ZAIRE

10 oktober - De voorzitter van de Zairese voetbalbond, Nozy Mwamba, wordt verdacht van smokkel van 15 ton valse bankbiljetten van 500 Nieuwe Zaire. Deze biljetten werden gevonden in zijn bagage na terugkeer uit Zuid Amerika.

13 oktober - Kritiek die niet uit kon blijven is gekomen. Frankrijk, België, de Europese Unie en de Wereldbank zijn voorzichtig weer bereid steun te verlenen aan de Zairese premier Kengo wa Dendo. De woordvoester van de Zairese oppositie in België, Justine Kasa Yubu, herinnert eraan dat Kengo wa Dendo in Zaire alom bekend staat voor corruptie. Nieuwe hulp gelden voor Zaire kunnen dan ook bij voorbaat als nutteloos worden bestempeld.

14 oktober - Mogelijk zal Zaire binnenkort de Belgisch- Italiaanse journalist Serge Ruggie uitleveren. Deze journalist zou in het voorjaar via de beruchte radio mille collines in Rwanda aangezet hebben tot de massamoord en de moord op Belgisch militairen.

19 oktober - Bij zijn bezoek aan België zinspeelde de Zairese premier Kengo wa Dendo erop dat in ruil voor het heropstarten van de hulp, Zaire eventueel de stilliggende kopermijn Gécamines zou kunnen privatiseren.

INTERNATIONALE ORGANISATIES

20 oktober - Ook de mensenrechtenorganisatie Amnesty International stelt nu dat de RPF zich herhaaldelijk schuldig heeft gemaakt aan de moord op Hutu's. Amnesty International schat het aantal op zeker honderden en misschien duizenden Hutu's vermoord tussen april en augustus 1994. De moorden waren echter niet op de schaal zoals de Hutu's die op de Tutsis begingen. Ook zijn er geen bewijzen, dat er van hogerhand bevel is gegeven tot wraakacties. De Rwandese regering heeft de beschuldigingen tegengesproken.

COLOFON

INFO-SCOOP

Is een tweewekelijkse uitgave
van

101 MIDCie
Simon Stevinkazerne
MPC 13 D
Postbus 9012
6710 HC Ede

Telefoon:

pit 08380 - 83056
mdtn 678 - 3056
fax 678 - 3057

Redactie:

maj [REDACTED]
lnt [REDACTED]
vdg [REDACTED]

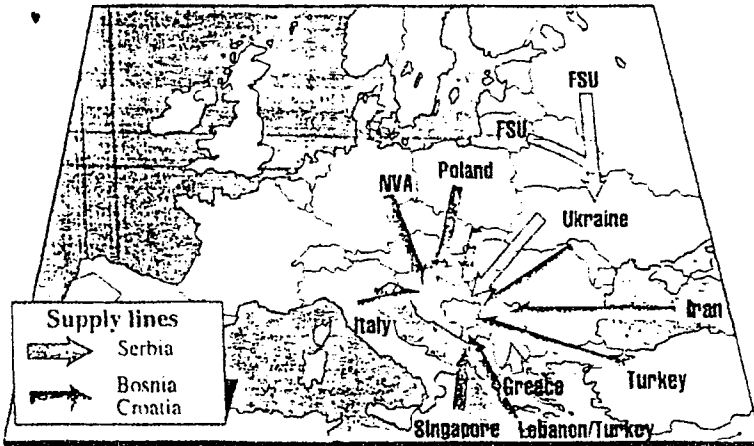
Vormgeving:

101 MIDCie

INFO-SCOOP wordt verzonden aan de
secties 2 van bataljons en brigades als-
mede al die onderdelen van de krijgs-
macht welke functioneel belang hebben bij
actuele informatie.

Zij die INFO-SCOOP nog niet ontvangen
maar dit wel wensen kunnen hierover
contact opnemen met 101 MIDCie op
bovenstaand telefoonnummer onder op-
gaaf van redenen waarom zij INFO-
SCOOP wensen te ontvangen.

Busting the UN sanctions in Former Yugoslavia

bron: Jane's
Defence
Weekly, Global
Update (no. 1)
- special
report, august
1994 (p. 12).

Country of Origin	Serbia	Croatia	Bosnia
Former USSR	360	50	20
Poland	2	1	-
Switzerland	nil	90	9
Italy	nil	2	1
Austria	nil	61	2
Germany/NVA	nil	320	6
Turkey	2	10	6
Lebanon	nil	2	10
Egypt	nil	2	25
South Africa	nil	10	nil
China	10	25	15
Singapore	nil	20	2
Iran	nil	5	35
Slovakia	100	60	10
Saudi Arabia	nil	nil	20
North Korea	2	2	nil
TOTAL	476	660	162

Figures in US\$ millions at 1993 price.
Sources: Examination of media reports, eye witness reports and interviews with senior personnel and suppliers. Nothing in the above should be taken to mean that the countries of origin have officially sanctioned the export of weapons in violation of the UN embargo.

International community negotiators have to increase the bite of sanctions against the Serb population in Bosnia-Herzegovina now that the Bosnian Serbs have effectively rejected the Peace Plan.

At the same time, the sanctions which already exist against the Former Yugoslavia arming itself with black market weapons have to be enforced.

The flow of arms over the last few months has increased to double that of the same period last year.

bron: Jane's
Intelligence
Review,
september 1994

